

REPORTAŻ Z ROD

PRACE LAURETATÓW KONKURSU „REPORTAŻ Z ROD”

Warszawa 2021
Polski Związek Działkowców

Nagroda specjalna Edward Zelek

ROD „Senior” w Nowym Sączu
instruktor SSI

CZY TO JESZCZE ROD CZY JUŻ RODOS?

Kiedy zakłady pracy organizowały Pracownicze Ogrody Działkowe, intencją było zagospodarowanie wolnych terenów miejskich i możliwość poprawy sytuacji materialnej rodzin pracowników przez możliwość uprawy własnych warzyw i owoców. I to było przeznaczeniem ogrodów działkowych. Gminy organizowały w miejscach atrakcyjnych tereny na działki wypoczynkowe.

Wstęp

§59 Regulaminu Rodzinnego Ogrodu Działkowego mówi: Działkowiec jest zobowiązany do prowadzenia działki zgodnie z jej przeznaczeniem.

Dzisiaj nie wiadomo, co jest przeznaczeniem ogrodów... Otwarty program nowoczesnego zagospodarowania i użytkowania działek na miarę potrzeb współczesnych rodzin, daje możliwość dowolnej adaptacji działki, ale liczy na świadomość użytkowników działek.

W ROD „Senior” czynnie uczestniczę w działalności ogrodu, w różnych akcjach prowadzonych na jego terenie, pełnię funkcję Społecznego Instruktora Ogrodowego oraz przewodniczącego Komisji Rewizyjnej, stąd moja relacja wynika z bezpośredniej obserwacji. Jako Społeczny Instruktor Ogrodowy biorę udział w corocznych przeglądach działek oraz w komisjach oceny działek i ogrodu zgłaszanych do konkursów okręgowych i krajowych Polskiego Związku Działkowców.

Opis ROD „Senior” w Nowym Sączu

Ogród „Senior” w Nowym Sączu powstał w 1984 roku po zlikwidowanym ogrodzie w Dzielnicy Gorzków, gdzie zaprojektowane było i wybudowane Osiedle Mieszkańcove. **(fot.1)**

Urząd Miasta przydzielił teren zastępczy w dzielnicy Wólki, pomógł w budowie infrastruktury ogrodowej. Jest to teren o powierzchni około 4 ha, znajduje się na nim 96 działek, działka przeznaczona na pasieczysko oraz działka

ze wspólną infrastrukturą ogrodową. Znajduje się na niej świetlica, magazyn narzędzi, jedna otwarta wiata z grillem, gdzie są urządzone okazjonalne spotkania działkowców jak Dzień Działkowca, zebrania w ciepłym okresie i inne spotkania towarzyskie. Druga mniejsza otwarta wiata jest wykorzystywana na tańce przy muzyce w czasie spotkań towarzyskich. Grill i wiaty zostały wybudowane w ostatnich latach własnymi siłami działkowców. Ogród „Senior” jest monitorowany kilkoma kamerami. **(fot.2,3,3a)**

Sąsiaduje z jednej strony z ROD „Dunajec”, a z drugiej - z wałem

Fot.1 Dom Działkowca w ROD „Senior” w jubileuszowych dekoracjach.

przeciwpowodziowym rzeki Dunajec. Działka jest wydłużona, przez środek prowadzi droga utwardzona z bramami z obu stron ogrodu. Od drogi utwardzonej są po obydwóch stronach alejki trawiaste z maksymalnie pięcioma działkami po obydwu stronach. Działki nie mają ogrodzeń pomiędzy sobą. I takie usytuowanie ogrodu powoduje, że wszyscy działkowicze się znają, bo dochodząc do swoich działek spotykają się nawzajem. Nowi właściciele działek odgradzają się parawanem iglaków przed wzrokiem sąsiadów. Przykładowe zdjęcia tych działek. Wszystkie alejki są oznaczone nazwami kwiatów. Główna alejka nosi nazwę Promenada Seniorów. (fot.4)

Działalność ogrodu „Senior” jest bardzo urozmaicona

Szczęśliwie dla ogrodu działkowcy wybierani do zarządu są zaangażowani w działalność na jego terenie jak i na zewnątrz, co się przekłada na aktywność działkowców i dobrą opinię ROD „Senior” wśród działkowców innych ogrodów.

W marcu bieżącego roku minęło 15 lat od podpisania umowy o współpracy pomiędzy ogrodami:

Fot.2,3,3a Na wspólnej działce znajdują się m.in. wiaty z grillem wykorzystywane podczas spotkań działkowców i organizacji imprez np. Dnia Dziecka.

Fot. 4 W ogrodzie wszystkie alejki mają nazwy kwiatów,

ROD „Senior” a ZO „Kanas” w Preszowie ze Słowacji. ROD „Senior” w ramach umowy o współpracy prowadzi stałą wymianę doświadczeń działkowców pomiędzy tymi ogrodami. Na uroczystości Dnia Działkowca na Słowację zapraszani są działkowicze ogrodu „Senior” i na Dzień Działkowca w ROD „Senior” przyjeżdżają działkowcy z ogrodu „Kanas”. Często gościem w ogrodzie „Senior” bywa Prezes Słowackiego Związku Ogrodów Działkowych w Bratysławie jako, że jest działkowcem w ogrodzie „Kanas”. Pomiedzy działkowcami obu ogrodów zawiązała się przyjaźń. Odwiedzają się nawzajem także poza oficjalnymi uroczystościami ogrodowymi. Owocną współpracę zauważyły inne ogrody słowackie z re-

jonu Preszowa, których działkowcy zainteresowali się rozszerzeniem kontaktów z ogrodami działkowymi z rejonu Nowego Sącza. Dzięki aktywności Zarządu ROD „Senior” pod przewodnictwem Prezesa Stanisława Kordeczki i za jego pośrednictwem również inne ogrody z rejonu Preszowa na Słowacji nawiązały kontakty z ogrodami w Nowym Sączu i Starym Sączu celem współpracy i wymiany doświadczeń. Co roku odbywa się Międzynarodowy Drużynowy Turniej w Tenisie Stołowym zorganizowany przez Kolegium Prezesów Zarządów Rodzinnych Ogrodów Działkowych w Nowym Sączu przy aktywnym udziale ROD „Senior” – pod patronatem Prezydenta Miasta Nowego Sącza. To kolejny etap współpracy działkowców polskich i słowackich. Turniej odbywa się w Nowym Sączu w Hali Widowiskowo-Sportowej MOSiR. Nasz ROD wspólnie z ogrodem „Kanas” na Słowacji bierze czynny udział w uroczystościach obchodzonych w Nowym Sączu z okazji Dnia Republiki Słowacji promując współpracę międzynarodową pomiędzy ogrodami działkowymi Słowacji i Polski. **(fot. 5)** Współpraca pomiędzy kilkoma z nich przerodziła się w przyjacielskie spotkania przy różnych okazjach. To wciąga działkowców.

Fot.5 Przedstawiciele ROD „Senior” i ogrodu „Kanas” uczestniczą w obchodzonych w Nowym Sączu uroczystościach z okazji Dnia Republiki Słowacji.

ROD „Senior” od kilku lat współpracuje ze szkołami i przedszkolami Nowego Sącza

W ramach umów spisywanych co roku pomiędzy Szkołą Podstawową nr 7 i SP nr 8 oraz dwoma przedszkolami na praktyczne prowadzenie zajęć z przyrody, dzieci z klas 1-3 i z przedszkoli zwiedzają nasz ROD i zapoznają się z pracą w ogrodzie. Prezentujemy im wykorzystanie narzędzi ogrodniczych, uczą się praktycznego podejścia do uprawy warzyw i kwia-

tów. Ze szczególnym naciskiem staramy się pokazać dzieciom, jak dbać o ochronę owadów zapylających, zapoznając ich z hodowlą i gniazdowaniem dzikich pszczół a także pszczół miodnych, które działkowcy mają na terenie ogrodu na działce przeznaczonej na pasieczysko. Taka wizyta dzieci ze szkół i przedszkoli kończy się poczęstunkiem - herbatką i kiełbaskami z grilla. Dzieci po ogrodzie oprowadza i objaśnia, po co są ogrody działkowe, co się na nich robi oraz zapoznaje ich z narzędziami ogrodniczymi Społeczny Instruktor Ogrodowy wspólnie

Fot.6,7,8,9 Dzieci ze szkół podstawowych i przedszkoli chętnie uczestniczą w zajęciach z przyrody w ogrodzie.

z opiekunami dzieci. Na zakończenie dzieci i ich wychowawcy wpisują się do Księgi Pamiątkowej, działkowcy chętnie się fotografują z dziećmi na pamiątkę ich obecności w ROD „Senior”. **(fot. 6,7,8,9)**

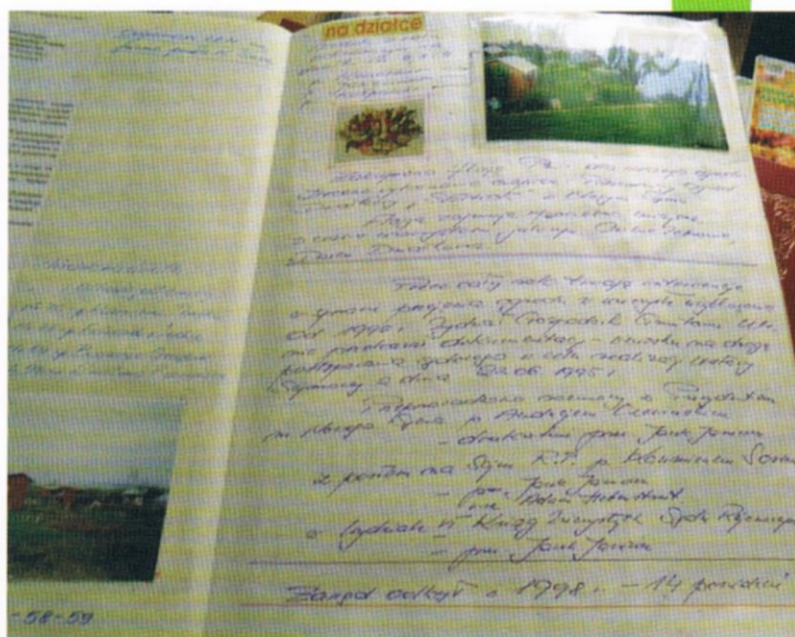
Prowadzenie Kroniki Ogrodu...

Pan Jacek Jasiewicz pełniący już przez kilka kadencji obowiązki Wiceprezesa Zarządu – kiedyś Prezesa Zarządu ROD - perfekcyjnie prowadzi Kronikę Ogrodu. Na bieżąco od roku 1984 do chwili obec-

nej zapisuje wszystkie wydarzenia w ogrodzie, dokumentowane zdjęciami. (fot. 10) Księga Pamiątkowa dokumentuje historię ogrodu od początku jego zagospodarowania, pamięć zasłużonych działkowców już nieżyjących, uroczystości z okrągłych rocznic powstania naszego ROD oraz wszystkie wydarzenia jakie były organizowane na ogrodzie.

Oprócz codziennych prac ogrodniczych działkowicze są zainteresowani działalnością kulturalno-rozrywkową. Organizowane są spotkania przy grillu, muzyce i tańcach przy okazji rozpoczęcia sezonu prac na działkach, Dnia Działkowca, zakończenia sezonu. Obchodzony jest uroczystie Dzień Dziecka, Dzień Seniora i Dzień Działkowca. Ogród w ramach Dnia Działkowca zainicjował spotkania przy grillu z przedstawicielami innych ogrodów działkowych w rejonie Nowego Sącza zakończone wieczorną zabawą przy muzyce. Na Dzień Działkowca tradycyjnie działkowicze przygotowują gulasz, kiszony ogórek małosolny i chleb ze smalcem.

Na te uroczystości są też zapraszani przedstawiciele zaprzyjaźnionych ogrodów z Preszowa na Słowacji oraz przedstawiciele Małopolskiego Związku Działkowców.

Fot.10 Kronika ogrodu jest prowadzona od jego powstania w 1984 roku.

Ogród nasz wprowadził zwyczaj zapraszania na uroczystości Dnia Działkowca również przedstawiciele zaprzyjaźnionych ogrodów na terenie Nowego Sącza i Starego Sącza jak: ROD „Falkowa” w Nowym Sączu oraz ROD „Poprad” w Starym Sączu, z którymi działkowcy utrzymują stałe kontakty. Jest to sposób na integrację działkowców z innymi ogrodami. Wszyscy zaproszeni chętnie przyjeżdżają, bo wiedzą, że tu spędzą mile czas spotykając się z naszymi działkowcami. Zwyczaj ten przerodził się w spotkania przy okazji różnych uroczystości działkowych w tych ogrodach. Po prostu... działkowcy wykorzystują każdą okazję do spotkań towarzyskich we własnym ogrodzie, jak i z działkowcami innych ogrodów.

Rodzinny Ogród Działkowy nie zapomina o obchodach „okrągłych” rocznic powstania oraz rocznic podpisania porozumień o współpracy pomiędzy zaprzyjaźnionymi ogrodami.

Na te spotkania zapraszani są oprócz przedstawicieli zaprzyjaźnionych ogrodów również przedstawiciele Miasta Nowy Sącz. Są to bardzo miłe spotkania umożliwiające zarówno przyjacielskie pogawędki, jak i nawiązywanie nowych kontaktów.

Tradycyjnie hitem obchodów Dnia Działkowca w Rodzinnym Ogrodzie Działkowym „Senior” jest loteria fantowa, z której dochód przeznaczany jest na organizację Dnia Seniora w następnym roku oraz Dnia Dziecka. Fanty na loterię dostarczają działkowicze. Loteria ta jest atrakcją Dnia Działkowca w naszym ogrodzie. Tak się składa, że ja też mam udział w przygotowaniu i sprzedaży losów. Przy tym wszyscy się doskonale bawią całym procesem losowania. Działkowcom naszego ogrodu i zaproszonym gościom nie chodzi tak naprawdę o wygranie fantów, ale o całą frajdę i wiadomy cel. Odbywają się różne konkursy jak; najładniejszy bukiet kwiatów, okazy plonów czy konkurs rzutków do tarczy.

W czasie tych uroczystości Zarząd ogrodu wyróżnia przodujących w uprawie i działalności społecznej działkowców dyplomami, odznaczeniami związkowymi i ogrodowymi oraz rzeczowymi upominkami. W czasie tych uroczystości dyplomy są przekazywane dla naszych działkowców od działkowców ze Słowacji i odwrotnie, za wkład we wspólne działania.

Corocznie organizowany jest dla dzieci i wnuków działkowców **Dzień Dziecka** na terenie ROD. Frekwencja jest zawsze duża. Jest on umilany występami teatryków z zaprzyjaźnionych przedszkoli oraz innymi atrakcjami dla dzieci.

W ramach dobrych stosunków ogrodu „Senior” z instytucjami miejskimi i osobami prywatnymi co roku na Dzień Dziecka przygotowana jest inna atrakcja.

- **Straż pożarna** przysyła samochód z pełnym wyposażeniem do akcji, strażacy prezentują sprzęt, odzież strażacką, używanie sprzętu strażackiego, pozwalają dzieciom korzystać w bezpieczny sposób z drobnego sprzętu, uczą jak unikać zagrożeń wystąpienia pożaru.
- W innym roku przyjeżdża **karretka pogotowia** z ratownikami, którzy prezentują dzieciom

Fot. 12,13,14, 15,16 Na terenie ROD „Senior” regularnie organizowany jest Dzień Dziecka. Co roku na najmłodszych czekają inne atrakcje.

sposób udzielania pomocy medycznej oraz sprzęt ratowniczy znajdujący się na wyposażeniu karetki. Przy okazji rodzice i dziadkowie podpatrują.

- Kolejnym razem przyjeżdża **radiowóz** na sygnale i policjanci opowiadają dzieciom o pracy policji, pouczają dzieci jak zachować się na ulicy, aby bezpiecznie wrócić do domu.
- Były też organizowane jazdy na kucykach przywiezionych przez hodowcę tych koników.

Za każdym razem dzieci bawią się wspaniale pod opieką osoby organizującej zabawę i różne konkursy, po czym otrzymują dyplomy. Dla dzieci są to wielkie atrakcje, a dla nas działkowiczów ogromna satysfakcja z ich zadowolenia. **(fot.12,13,14,15,16)**

Również co roku organizowany jest **Dzień Seniora** przy kawie, ciastkach i dobrym jedzeniu. Jak wspomniałem przyjęcie dla seniorów finansowane jest z loterii organizowanej przy okazji Dnia Działkowca. W czasie takiego spotkania wyświetlane są filmy z lat wcześniejszych nagrane jeszcze na taśmie filmowej czarno-białe i przeegrane na dysk elektroniczny, oglądanie kroniki Ogrodu. Są wspo-

mnienia o działkowcach, którzy już odeszli i w ten sposób seniorzy spędzają miłe chwile. Zasłużeni seniorzy otrzymują z rąk Prezesa ROD „Senior” dyplomy i odznaki „Zasłużony Działkowiec”, „Za Zasługi dla ROD”. **(fot.17,18)**

Co roku na rozpoczęcie sezonu i na zakończenie sezonu organizowane są spotkania działkowców przy grillu. Towarzyszą im rozmowy na temat przygotowania do upraw, wymiana doświadczeń pomiędzy działkowcami, pochwalenie się swoimi osiągnięciami uprawowymi na zakończenie sezonu.

Przeglądy działek z wystawieniem ocen dokonywane na wiosnę mobilizuje działkowców do ładnego utrzymania działek. W ramach przeglądu działek Komisja składająca się z Członków Zarządu i Społecznych Instruktorów Ogrodowych sprawdza stan utrzymania działek, rodzaj działki – warzywnicza czy wypoczynkowa, stan kompostowników, estetykę altanek i urządzeń infrastruktury ogrodowej. Właściciele wyróżnionych działek w poszczególnych kategoriach otrzymują przy okazji Dnia Działkowca dyplomy i nagradzani są praktycznymi nagrodami przydatnymi do uprawy działki jak np.: ręcznymi narzędziami ogrodniczy-

mi, ziemią ogrodową, nawozem czy korą sosnową.

Co roku są zgłaszane działki do konkursu Okręgowego Małopolskiego Związku Działkowców i nawet brały udział w Konkursie Krajowym PZD.

Ogród „Senior” za każdym razem jest zgłaszany do Konkursu Okręgowego i w następstwie zwycięstwa bierze udział w Krajowym Konkursie Ogrodów Działkowych gdzie zajmuje czołowe miejsca w danej kategorii. Między innymi dzięki tym konkursom ROD „Senior” ma środki finansowe na prowadzenie inwestycji i modernizacji infrastruktury ogrodowej. I tak... wykonano wymianę sieci elektrycznej z tradycyjnej na nowoczesną kablową podwieszoną na istniejących słupach, zlikwidowano liczniki elektryczne w domkach działkowych i przeniesiono do skrzynek zbiorczych przy drodze. Takie rozwiązanie doprowadziło do łatwiejszego rozliczania energii elektrycznej i zlikwidowania lub zmniejszenia dużych strat energii elektrycznej.

Rodzinny Ogród Działkowy „Senior” ma stronę internetową którą prowadzi pan Krzysztof Broniszewski i prowadzi ją wspaniale, na bieżąco aktualizuje wszystkie wydarzenia związane z ogrodem do-

Fot. 17,18 Z okazji Dnia Seniora prezes ROD przekazuje literaturę ogrodową seniorom i wręcza dyplomy najbardziej zasłużonym działkowcom.

kumentując je zdjęciami, zamieszcza porady ogrodnicze, komunikaty PZD. Przeglądając strony internetowe różnych Rodzinnych Ogrodów Działkowych uważam, że strona ROD „Senior” jest jedną z najlepszych - pod względem aktualności i zakresu podawanych informacji o działalności ogrodu.

Oczywiście w roku 2020 jak i 2021 z uwagi na zagrożenie pandemią COVID-19 cała działalność ogrodu została zawieszona. Odbyło się tylko Walne Zebranie z zachowaniem warunków sanitarnych. W 2020 roku również nie zapomniano o Dniu Działkowca... na stronie internetowej ogrodu pan Krzysztof zorganizował tzw. Wirtualny Dzień Działkowca, gdzie umieścił zdjęcia i filmy wspominające przebieg poprzednich Dni Działkowca.

Regularnie co miesiąc odbywa się zebranie Zarządu również z zachowaniem obowiązujących obostrzeń, jako że ogród musi funkcjonować.

Do wszystkich sukcesów ROD „Senior” przyczyniają się działkowcy przez zdyscyplinowanie i dbanie o swoje ogródki, unowocześnianie swoich domków ogrodowych. Z okazji 40-lecia Polskiego Związku Działkowców najstarsi zasłużeni działkowcy otrzymali dyplomy OZD nadane przez Prezesa Polskiego Związku Działkowców. Działkowcy są nastawieni na ekologiczne uprawy warzyw i ochronę środowiska. Oprócz uprawy jagód i warzyw upiększają swoje działki kwiatami, dając tym samym pożywienie dla owadów zapylających. Działkowcy poważnie

traktują ochronę owadów zapylających, sadzą kwiaty i rośliny o największych pożytkach dla pszczół, prowadzą hodowlę pszczół samotnic oraz przygotowują schowki dla owadów na zimę. W ROD „Senior” „starzy” działkowcy jeszcze w większości prowadzą działki tradycyjnie uprawiając warzywa, jagody i owoce, a także dużo kwiatów, co im daje przyjemność wypoczynku. (fot.19,20,21,22)

Podsumowanie

Zauważa się duże zapotrzebowanie na działki w ogrodach działkowych. Najczęściej jednak nowi użytkownicy przerabiają działki warzywne na typowo wypoczynkowe, otaczają się iglakami, sieją trawki jakiegoś stadionowe, na których nie urosnie żadna stokrotka ani inne zioło tak potrzebne dla życia owadów. Również odizolowują się z życia społecznego. (fot. 23,24,25) Za kilka lat nie będzie komu powiedzieć „Dzień dobry”, bo wszystkie działki będą odizolowane kordonem tui, działkowcy nie będą mieli możliwości się zobaczyć. Obawiam się, że po „wymarciu” tych prawdziwych działkowców ogrody działkowe zostaną

Fot. 19,20,21,22 Działkowcy, którzy od lat uprawiają swoje ogródki mogą się pochwalić własnymi warzywami, owocami i pięknymi kwiatami – wszystko w trosce o środowisko naturalne.

Fot.23,24,25 Nowi użytkownicy działek ograniczają się najczęściej do wysiania trawy i posadzenia iglaków. Ich działki są zwykle ładnie utrzymane, ale bez życia. Trudno na nich o zachowanie bioróżnorodności.

martwymi „wyspami” wczasowymi bez warzyw, bez drzew i krzewów owocowych – stąd taki tytuł mojego Reportażu. Trudno będzie wpłynąć na tych działkowców, aby zachowali bioróżnorodność na działce. Ogrody działkowe w rejonach miast spełniają również rolę zachowania równowagi biologicznej. Nie tak dawno walczyliśmy z zakusami likwidacji ogrodów działkowych – o czym nowi działkowicze pewnie nawet nie wiedzą. Tereny inwestycyjne w rejonie miast się kurczą. Jeżeli tempo przekształcania ROD w „RODOS” będzie takie, jak obecnie, to nie będzie podstaw do uratowania Rodzinnych Ogrodów Działkowych.

Przedstawione zdjęcia pokazują jak bogata jest działalność i zaangażowanie działkowców ogrodu senior oraz jak się zmieniają działki po zmianie użytkowników.

Kilka zdjęć ilustruje zmiany sposobu zagospodarowania działek po zmianie użytkownika. Obawiam się, że zmierza to do likwidacji ogrodów działkowych, ponieważ nie będzie argumentów na ich obronę w mieście, gdzie tak poszukiwane są tereny pod inwestycje, przynoszące miastu konkretne korzyści. Ogrody działkowe oprócz walorów przyrodniczych i biologicznych nie

Fot. 26 Działki, na których tradycyjnie uprawiane są warzywa, owoce i kwiaty są cenne dla środowiska.

przedstawiają dla miasta większych wartości, a zajmują tereny, na które mają ochotę inwestorzy.

Myślę, że przedstawiona w tym reportażu działalność ROD „Senior” w Nowym Sączu wpisuje się w Otwarty program społecznego rozwoju ROD, a w szczególności w Otwarty program nowoczesnego zagospodarowania i użytkowania działek na miarę potrzeb współczesnych rodzin, jak również – póki co – Programu bioróżnorodności na działkach w ROD.

Pozwolę sobie zachęcić działkowców do przeczytania artykułu prof. dr hab. Kazimierza Wiecha <http://pzd.pl/artykuly/12880/108/Ogrody-dzialkowe-w-Polsce.html>

Zakończę apelem: **Chrońmy przyrodę na ogrodach działkowych. Nawet każda pojedyncza działka może mieć wpływ na życie następnych pokoleń.** (Fot. 26)

Zachęcam do oglądnięcia strony internetowej Ogrodu, z której się można dowiedzieć dużo więcej niż mogłem to opisać. <http://www.rodsenior.malopolska.pl>